

- історична (фактична) собівартість – пріоритетною є оцінка активів підприємства, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;
- єдиний грошовий вимірник – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці;
- періодичність – можливість розподілу діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності.

У бухгалтерському обліку для відображення руху засобів виробництва, грошових коштів і господарських процесів використовують три види вимірників: натуральні, трудові та грошові (вартісні).

Особливості бухгалтерського обліку:

- обов'язкове документальне підтвердження кожного господарського факту, тобто обов'язковою умовою для відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку є їх документальне оформлення, завдяки чому показники обліку на підприємстві набувають доказове, юридичне значення;
- узагальнення в грошовому вираженні – всі господарські операції, враховані в натуральних (кілограми, метри, штуки тощо) і трудових (годину, день, місяць) вимірниках, обов'язково узагальнюються в грошовому вимірнику.

Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться на підприємстві (з моменту його реєстрації і до ліквідації).

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами і доповненнями);
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку затв. наказом від 31 березня 1999 г. № 87 (зі змінами і доповненнями);
3. Ф. Ф. Бутинець та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2009. -912 с.

Науковий керівник: ст. викладач Варчук О.А.

Гінкова З.В., к.е.н., доц. Кірсанова В.В.

Удосконалення обліку загальновиробничих витрат

Повна та достовірна оперативна інформація про витрати на виробництво та реалізацію продукції необхідна на всіх етапах розвитку економіки. Серед науковців немає однотайної думки щодо організації аналітичного обліку операційних витрат та вибору баз розподілу накладних витрат при формуванні собівартості одиниці продукції.

Серед проблем обліку операційних витрат перш за все необхідно визначити питання класифікації операційних витрат та організації аналітичного обліку.

В П(С)БУ 16 «Витрати» наведена загальна класифікація операційних витрат, якою користуються всі підприємства, але для більш детального аналізу операційних витрат, тобто в даному випадку для аналітичного обліку операційних витрат необхідно обов'язково враховувати специфіку підприємства [1].

Більшість підприємств використовують інтегровану систему обліку, при застосуванні якої використовують спеціальні синтетичні рахунки: собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, до яких доцільно відкривати відповідні аналітичні рахунки згідно з ухваленою схемою деталізації інформації. Завдяки аналітиці можливо більш детально аналізувати операційні витрати підприємства.

Доповнення системи рахунків фінансового обліку аналітичними рахунками дозволяє суттєво підвищити оперативність облікових даних, а в результаті цього змінити підходи до управління витратами та фінансовими результатами діяльності підприємства [2].

Загальновиробничі витрати (ЗВВ) підлягають розподілу і їх відносять до непрямих витрат. Загальновиробничі витрати можуть бути як постійними, так і змінними. Розподіл на постійні і змінні витрати умовний і їхній перелік установлюється самим підприємством.

Підприємства можуть самостійно вибирати вимірник за базу розподілу витрат виробничої діяльності. Вибираючи критерій, необхідно пам'ятати, що він обов'язково повинний вказувати на зв'язок між загальновиробничими витратами і причинами, що впливають на них.

Слід також зазначити, що на великих підприємствах, які займаються різними видами діяльності, що відрізняються складністю праці і ступенем механізації, доцільно застосовувати базу розподілу для кожного підрозділу окремо.

Серед пропозицій щодо класифікації та організації обліку накладних витрат необхідно виділити рекомендації з впровадження поглибленої номенклатури ЗВВ [3]. Номенклатура статей ЗВВ з рекомендованими базами розподілу наведена у таблиці (за джерелом [3] та власною розробкою).

Таблиця 1 – Методичні пропозиції з розподілу загальновиробничих витрат

№ п/п	Назва групи	Перелік статей	Характеристика витрат	База розподілу
1	2	3	4	5
1	Витрати на утримання та експлуатацію виробничого обладнання	Витрати на утримання і експлуатацію виробничого обладнання	Вартість матеріалів, використаних на утримання та експлуатацію виробничого обладнання, утримання освітлювальної, опалювальної системи, водопостачання, енергозабезпечення та ін.	- пропорційно часу роботи обладнання з врахуванням його ремонтної складності; - пропорційно коефіцієнто-машиночасів; - при апаратних

		Амортизація	Амортизаційні віdraхування від вартості обладнання та необоротних матеріальних активів загальновиробничого призначення	процесах розподіл можливо виконувати за прямим принципом.
2	Витрати на утримання та експлуатацію майстерень, цехів та ін. виробничих підрозділів	Витрати на утримання майстерень, цехів та ін. виробничих підрозділів	Витрати на опалення, освітлення, водопостачання та інше утримання виробничих приміщень	- пропорційно всій сумі основних витрат на виробництво з врахуванням раніше розподілених витрат на утримання та експлуатацію обладнання;
		Утримання малоцінних і швидкозношуваних предметів	Вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів загальновиробничого призначення, переданих в експлуатацію.	- пропорційно заробітній платі виробників та витрат на утримання та експлуатацію виробничого обладнання;
		Амортизація	Амортизаційні відрахування від вартості цехів та ін. виробничих підрозділів	- пропорційно прямих операційних витрат.
3	Транспортні витрати	Витрати, пов'язані з транспортуванням виробів з приймальних пунктів до місць обробки	Транспортні витрати (вартість паливо - мастильних матеріалів, заробітна плата водіїв, амортизація транспортних засобів тощо) пов'язані з доставкою прийнятих замовлень з приймальних пунктів до місць обробки виробів	- пропорційно кількості реалізованих замовлень (кількість квитанцій та ін. первинних документів); - пропорційно обсягу перевезеного вантажу.
4	Витрати, пов'язані з управлінням виробництвом	Витрати на оплату праці	Витрати на оплату основної і додаткової заробітної плати працівникам апарату управління цехом та загальновиробничого персоналу	- пропорційно сумі прямих операційних витрат та витрат на утримання та експлуатацію виробничого обладнання.
		Відрахування на соціальні заходи	Обов'язкові відрахування на державне пенсійне страхування, на державне соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття	
		Витрати на службові відрядження	Витрати на службові відрядження апарату управління цехом та загальновиробничого персоналу, пов'язані з виробникою діяльністю	
		Інші загальновиробничі витрати	Витрати, які носять загальновиробничий характер, а саме: оплата простої, послуги сторонніх організацій	
5	Витрати на обслуговування виробничого процесу	Витрати на обслуговування виробничого процесу	Витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю послуг і продукції	- пропорційно обсягу виробництва в облікових цінах (або по плановій собівартості); - прямим методом.

Для вдосконалення методики обліку ЗВВ пропонуємо облік здійснювати за окремими статтями з визначенням у складі 91 рахунку субрахунків наступного змісту:

911 – витрати на утримання та експлуатацію виробничого обладнання;

912 – витрати на утримання та експлуатацію майстерень, цехів та ін.

виробничих підрозділів;

913 – транспортні витрати;

914 – витрати, пов'язані з управлінням виробництвом;

915 – витрати на обслуговування виробничого процесу.

Таким чином запропоновані рекомендації дозволять підвищити рівень аналітичності та оперативності прийнятих управлінських рішень відносно ЗВВ.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 грудня 1999 р. (із змінами і доповненнями)
2. Удосконалення аналітичного обліку витрат як один із факторів покращання фінансових результатів діяльності. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/Buhoblik/17595-1.html>
3. Організація обліку непрямих витрат на підприємствах / І.М. Бабін. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vsnaу/2011_1/24Chudac.pdf

Гошуляк В.В., Петрова Л.С.

Проблеми обліку та управління розрахунками з покупцями та замовниками

Вирішення питання обліку розрахунків з покупцями та замовниками завжди являється актуальним, адже фінансовий стан підприємства значною мірою залежить саме від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості. У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба проведення розрахунків зі своїми покупцями та замовниками. Відвантажуючи вироблену продукцію, підприємство, як правило, не отримує гроші негайно, тобто воно кредитує покупців. Тому важливим завданням є ефективне управління розрахунками з покупцями і замовниками, спрямоване на оптимізацію загального її розміру та забезпечення своєчасної оплати боргу.

Проблеми обліку розрахунків з покупцями і замовниками вивчають як зарубіжні вчені, так і вітчизняні науковці: Лагода Т., Самвонова С., Білик М., Дерев'янко О., Басюк Т., Матицина Н., Новікова Н., Павленко О. та інші. Але це питання залишається відкритим і потребує подальшого дослідження.